Položaj žene u islamu

Ukoliko želimo da na ispravan način razumijemo stav islama prema ženi, prije toga trebamo se ukratko osvrnuti na osnove iz kojih islam crpi svoje učenje. Stav islama prema ženi jeste ustvari dio općeg sveobuhvatnog učenja islama koje se sastoji iz tri segmenta: odnosa čovjeka prema Allahu, dž.š., odnosa čovjeka prema prirodi i odnosa čovjeka prema drugom čovjeku. U ovom tekstu govorit ćemo o stavu islama prema ženi, a to učenje temelji se na tri osnovna kur'anska principa:

Allahova, dž.š., volja da čovjeka učini namjesnikom na Zemlji, a pod riječju čovjek misli se i na muškarca i na ženu. Allah, dž.š.,rekao je: "*Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti."* (El-Bekare, 30) Allah, dž.š., podjednako i od muškarca i od žene traži da se savjesno i odgovorno ponašaju prema ovozemaljskim dobrima koja im je darovao. Allah, dž.š., veli: *"On vas od zemlje stvara i daje vam da živite na njoj" (*Hud, 61), tj. i od jednog i od drugog traži da se na ispravan način odnosi prema životu koji živi na Zemlji.

I od muškarca i od žene podjednako se traži da čine ibadet Allahu, dž.š., jer je Allah, dž.š., rekao: *"Džinne i ljude stvorio sam samo zato da Mi se klanjaju"* (Ez-Zarijat, 56).

Na osnovu spomenutog, stav islama prema čovjeku, kada su u pitanju njegova prava i obaveze u njegovom namjesništvu na Zemlji i upravljanju njenim dobrima, u obaveznosti činjenja ibadeta Allahu, dž.š., jeste jedinstven prema oba spola: muškarcima i ženama, i kada je ovo u pitanju među njima ne postoji nikakva razlika niti odlikovanost jednih naspram drugih.

I muškarci i žene zavjetovali su se Allahu, dž.š., da će Mu biti pokorni kada im je On, Uzvišeni, ponudio da taj zavjet prihvate. To su učinili i jedni i drugi bez izuzetka i obavezali su se da će se sa punom odgovornošću odnositi prema namjesništvu na Zemlji, da će njenim dobrima upravljati savjesno, da će obožavati samo Allaha, dželleŠanuhu. To njihovo namjesništvo svakako da se najviše ogleda u rađanju potomaka i produživanju ljudske vrste, i u tome i

muškarci i žene zauzimaju podjednaku ulogu. Pored toga, i jedni i drugi imaju podjednaku šansu da zasluže kod Allaha, dž.š., visoke stepene i ugled, a to će postići čineći dobra djela i iskreno Mu ispovijedajući vjeru islam. *"A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima: traže da se dobra djela čine, a od nevaljalih odvraćaju, i molitvu obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju: To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati. – Allah je dosita silan i mudar. Allah obećava vjernicima i vjernicama džennetske bašče u kojima će vječno boraviti, i divne dvorove u vrtovima edenskim. A i malo naklonosti Allahove veće je od svega toga; to će, doista, uspjeh veliki biti."* (Et-Tevbe, 71.-72.)

I rekao je Uzvišeni: *"A onaj ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je – ući će u Džennet i neće mu se učiniti ni koliko trun jedan nepravda."* (En-Nisa, 124.)

Dalekosežnost islamskog učenja o pravima žene i ukazivanje na očajan položaj u kojem je žena svugdje u svijetu bila prije dolaska islama:

1. Ova tri kur'anska principa koja smo spomenuli dokaz su da je islam u potpunosti izjednačio muškarca i ženu kada su u pitanju njihova prava i dužnosti.

.- Oni su jednaki kada je u pitanju njihova ljudskost, čast i pravo na slobodu

Oboje imaju pravo na slobodan izbor bračnog druga i oboje u bračnom životu imaju svoja - prava i dužnosti. Znači, islam je svojim učenjem i stavom prema ženi kao ljudskom biću koje je u potpunosti ravnopravno muškarcu učinio prekretnicu u ljudskoj historiji. Dalekosežnost njegovog učenja nemoguće je shvatiti osim ako se ukratko ne osvrnemo na položaj žene u kojem je bila prije dolaska islama. U svim civilizacijama i kulturama prije dolaska islama žena

je bila ugnjetavana i ponižena. Ukratko ćemo ukazati na neke oblike degradacije žene:

:Prvi

U prijašnjim zakonima, posebno u Indiji i Rimskom carstvu, žena je u potpunosti bila degradirana i nije imala nikakvu ulogu u kreiranju društvene zajednice. Posljedice ovih zakona i .danas su primjetne

:Drugi

U srednjem vijeku u nekim vjerskim krugovima ličnost žene tretirana je na različite načine koji su je omalovažavali, čak su neki izražavali sumnju u ljudsko porijeklo žene i raspravljali su o .njenoj duši – da li je njena priroda ljudska ili pak životinjska

:Treći

U mnogim plemenima Arabijskog poluotoka žena je bila prezrena i ponižena i takvo je stanje .trajalo sve dok nije započela misija Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je počeo pozivati u islam

2. Što se tiče položaja žene u nekim starim civilizacijama, o tome nam indijski vođa Dževahirlal Nehro u svojoj knjizi Iktišaful-hind kaže sljedeće: *"Prema tvrdnjama Manija, zakoni koji su u to vrijeme bili na snazi doveli su ženu u veoma težak i nezavidan položaj. Žene su u to vrijeme u potpunosti zavisile od oca, muža ili sina. Poznato je da u to vrijeme žena nije imala pravo na nasljedstvo i sav imetak umrlog odlazio bi u ruke muškaraca koji bi ga naslijedili."* Nakon ovih riječi, Nehro veli: *"U svakom slučaju, položaj žene u staroj Indiji bio je bolji od onog u staroj .Grčkoj ili u starom Rimu ili u prvim stoljećima nakon pojave kršćanstva"*

3. Smatramo da je korisno ukazati na još neke činjenice koje spominje Nehro o zakonima koji su vladali u starom Rimu i o utjecaju tih zakona na kreiranje zakona u savremenom dobu. U to :doba zakoni su o ženi propisali sljedeće

:Prvo

.Žena nije imala nikakvo pravo po bilo kakvoj osnovi

:Drugo

Zbog toga što je bila ženskog roda, žena je bila osuđena da cijeli život provede u sjenci i pod nadzorom muškarca i nije pravljena razlika da li se radi o maloj djevojčici ili odrasloj ženi. Uvijek je bila pod upravom oca ili muža i nije imala slobodu da o bilo čemu odluči sama. Općenito, žena se ubrajala u nasljedstvo i nije imala pravo da bilo šta naslijedi. Rezultat ovog zakona bilo je to da se u rimskom zakonu žena tretirala kao "*predmet*" ili "*stvar*" koja je u vlasništvu muškarca. Zbog toga, žena je izgubila svoju ličnost i bila joj je uskraćena bilo kakva sloboda. Tragovi ovih zakona preživjeli su sve do danas u većini savremenih zemalja na čije je zakone rimski zakon ostavio jak utjecaj i to je općepoznato kod ljudi koji se bave ljudskim pravom.

4. Ne smijemo zaboraviti da na ovom mjestu spomenemo nezavidan položaj žene u koji je dospjela u prvim stoljećima kršćanstva na koje je rimski zakon ostavio snažan utjecaj na što je ukazao indijski vođa Nehro. Posljedica toga bila je pojava monaštva, odnosno smatrali su da će postati bliski Allahu, dž.š., tako što se neće nikada ženiti. Neki crkveni krugovi raspravljali su o tome da li je žena uopće ljudske vrste i o prirodi njene duše. Historija nam kazuje da su u Rimu organizirani konziliji na kojima se raspravljalo o pitanjima vezanim za ženu, da li njena duša ima ljudsku prirodu, je li njena duša poput duše muškarca, ili njena duša ima životinjsku prirodu, poput zmije, psa i sl. Čak štaviše, na jednom od ovih konzilija donesen je zaključak da žena uopće nema dušu i da neće biti proživljena na drugom svijetu.

5. Međutim, položaj u koji je žena dospjela u većini arapskih plemena na Arabijskom poluotoku, a prije poslanstva Allahovog poslanika Muhammeda, salallahu alejhi ve sellem., bio je daleko gori od svega što smo prethodno spomenuli. Arapska žena općenito, prije dolaska islama bila je "*sramota*" koje su se neki "osramoćeni" muškarci nastojali riješiti tako što će je živu zakopati u zemlju odmah nakon njenog rođenja. Postojalo je mnogo razloga zbog čega su tadašnji Arapi smatrali ženu beskorisnom i beznačajnom, a najvažniji od njih je to da je žena zbog svog krhkog tijela bila nesposobna da učestvuje u ratu i da u okolnostima u kojima su oni živjeli privređuje za život.

Poslanstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem., započelo je žestokom osudom ovakvog odnosa prema ženi, a Kur'an je na različitim mjestima ukazao na pogubnost tog djela. Allah, dž.š., rekao je: *"I kad se nekom od njih javi da mu se rodila kći, lice mu potamni i postaje potišten, krije se od ljudi zbog nesreće koja mu je dojavljena: da li ovako prezren da je zadrži ili*

da je u zemlju zarovi? Kako ružno oni prosuđuju!" (En-Nahl, 58.-59.) I rekao je Uzvišeni: *"I kada živa sahranjena djevojčica bude upitana zbog kakve krivice je umorena."* (Et-Tekvir, 8.-9.) I rekao je Uzvišeni: *"Ne ubijajte djecu svoju iz straha od neimaštine, i njih i vas Mi hranimo."* (El-Isra, 31).

Ovo je općenito stanje u kojem je bila žena prije pojave islama na Arabijskom poluotoku. [6]. Slična situacija bila je i u ostatku tada poznatog svijeta, posebno u starom Rimskom carstvu gdje je ličnost žene bila lišena bilo kakve ljudskosti i dostojanstva:

Prije svega, žena je tretirana poput bilo kakvog predmeta koji je mogao biti u vlasništvu muškarca, nasljeđivana je poput ostalog imetka, a sama nije imala pravo da bilo što naslijedi.

Cijeli svoj život žena je živjela u sjenci muškarca i pod njegovom vlašću, nije imala slobode niti prava da sama odlučuje. Neki vjerski krugovi diskutirali su o tome su da li žena uopće ima dušu poput muškarca i da li će biti njega poput njega proživljena na onom svijetu. I na kraju, bila je u opasnosti da bude živa zakopana u zemlju i neprestano joj je život visio o koncu samo zato što je bila ženskog roda, što je bila slabe tjelesne građe. Međutim, svoji dolaskom islam je to oštro osudio i zabranio.